Serbest Zaman Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i (SZTP?Ö)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Serbest Zaman Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i (SZTP?Ö)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30109

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Serbest Zaman Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i (SZTP?Ö), bireylerin serbest zaman aktiviteleri ba?lam?nda deneyimledikleri temel psikolojik ihtiyaçlar?n düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama ölçe?idir. Bu araç, Öz Belirleme Teorisi (ÖBT) çerçevesinde tan?mlanan üç temel evrensel ihtiyac?n, yani özerklik, yeterlik ve ili?kisellik, serbest zaman etkinlikleri s?ras?nda ne ölçüde kar??land???n? de?erlendirmeye odaklan?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, 2019 y?l?nda Güvenç Güne? taraf?ndan gerçekle?tirilen bir yüksek lisans tezi kapsam?nda yap?lm??t?r. Bu uyarlama çal??mas?, özellikle üniversite ö?rencilerinin serbest zaman motivasyonlar?n? ve psikolojik iyi olu?lar?n? inceleyen ara?t?rmalar için kritik bir araç sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Serbest Zaman, Temel Psikolojik ?htiyaçlar, Öz Belirleme Teorisi, Özerklik, Yeterlik, ?li?kisellik, Uyarlama, Motivasyon, Üniversite Ö?rencileri

Yazarlar

Güvenç Güne?

Amaç

Serbest Zaman Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i (SZTP?Ö)'nin temel amac?, kat?l?mc?lar?n serbest zaman aktivitelerini gerçekle?tirirken hissettikleri temel psikolojik ihtiyaçlar?n (özerklik, yeterlik ve ili?kisellik) kar??lanma düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde tespit etmektir. Bu ölçek, serbest zaman kat?l?m? ile içsel motivasyon aras?ndaki ili?kiyi anlamak ve bireylerin serbest zaman deneyimlerinin psikolojik iyi olu?lar?na katk?s?n? de?erlendirmek için tasarlanm??t?r. Ölçek, özellikle e?itim ve spor psikolojisi alanlar?nda yap?lan ara?t?rmalara katk? sa?lamay? hedeflemektedir.

Yap?

Ölçek, Deci ve Ryan'?n Temel Psikolojik ?htiyaçlar Teorisi üzerine kurulmu?tur. Bu teoriye göre, tüm bireylerin do?u?tan gelen ve evrensel olan üç temel psikolojik ihtiyac? bulunmaktad?r: **Özerklik** (davran??lar? kendi seçimiyle yapma), **Yeterlik** (etkile?imlerde etkili olma ve sonuçlar? kontrol etme) ve **?li?kisellik** (ba?kalar?yla anlaml? ve güvenli ba?lar kurma). SZTP?Ö, bu üç alt boyutu serbest zaman ba?lam?na ta??yarak, bireylerin bu aktiviteler s?ras?nda ne kadar özgür, yetenekli ve ba?kalar?yla ba?lant?l? hissettiklerini ölçmektedir. Bu ihtiyaçlar?n kar??lanmas?, yüksek kaliteli motivasyon (içsel motivasyon) ve psikolojik sa?l???n anahtar? olarak kabul edilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Serbest Zaman Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas?na ili?kin geçerlik çal??malar?, Güne?'in (2019) yüksek lisans tezi içerisinde detayl?ca sunulmu?tur. Uyarlama sürecinde genellikle yap? geçerli?ini test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?l?r. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan üç faktörlü yap?s?n?n (özerklik, yeterlik, ili?kisellik) Türk popülasyonunda da korundu?unu göstermeyi amaçlar. Ayr?ca, yak?nsama ve ayr??ma geçerli?i için Serbest Zaman Motivasyon Ölçe?i gibi ilgili yap?larla korelasyonel analizler yap?lm?? olmas? muhtemeldir. Ancak, kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi?tir; bu detaylar için orijinal yüksek lisans tezi incelenmelidir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri de adaptasyon çal??mas?n?n ayr?lmaz bir parças?d?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? ifade eder. Uyarlama çal??mas?nda, iç tutarl?l???n (faktörler ve toplam ölçek için) de?erlendirilmesi amac?yla **Cronbach Alfa** katsay?s? hesaplanm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek düzeyde tutarl?l?k sergiledi?ini gösterir. Kaynakta güvenirlik katsay?lar? aç?kça listelenmemi?tir; bu nedenle, güvenirlik sonuçlar?n?n tam detaylar? için Güne? (2019) tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Faktör Analizi

SZTP?Ö'nün Türkçe uyarlamas? s?ras?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n? do?rulamak amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Orijinal ölçek, özerklik, yeterlik ve ili?kisellik olmak üzere üç temel faktörden olu?maktad?r. Adaptasyon çal??mas?, bu üç faktörlü yap?y? Türk örnekleminde test etmek için öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve ard?ndan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulam?? olabilir. DFA sonuçlar?, genellikle kabul edilebilir uyum indeksleri (örne?in, CFI, TLI, RMSEA) ile ölçek yap?s?n?n teorik beklentileri kar??lad???n? desteklemelidir. Bu analizler, serbest zaman ba?lam?nda temel ihtiyaçlar?n yap?sal olarak ayr???p ayr??mad???n? ortaya koyar.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Adaptasyon)

Biçim: Orijinal ölçe?in format?na uygun olarak, genellikle 5'li veya 7'li **Likert tipi derecelendirme** kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Kat?l?mc?lar, serbest zaman aktiviteleri hakk?ndaki ifadelerin kendilerini ne ölçüde temsil etti?ini belirtirler.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama dili) ve orijinal ölçe?in dili (Genellikle ?ngilizce).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Popülasyon Grubu: Akademik popülasyon (Üniversite ö?rencileri).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler (Tipik olarak 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Nam?k Kemal Üniversitesi ö?rencileri üzerinde uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Örneklem grubuna anket yoluyla uygulanm??t?r. Veriler, temel psikolojik ihtiyaçlar?n serbest zaman motivasyonu ile ili?kisini incelemek amac?yla istatistiksel analizlere tabi tutulmu?tur.

Anahtar Kelimeler

Serbest Zaman, Temel Psikolojik ?htiyaçlar, Öz Belirleme Teorisi, Özerklik, Yeterlik, ?li?kisellik, Uyarlama, Motivasyon, Üniversite Ö?rencileri, Psikometrik Özellikler

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Güvenç Güne?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?lant?l? Kurum E-posta Adresleri: guvencgu@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Nam?k Kemal Üniversitesi, Tekirda? (2019 tezi ba?lam?nda).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Güvenç Güne? ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Akademik ara?t?rmalarda kullan?m genellikle izin gerektirir.

Ücret: Genellikle akademik ara?t?rmalarda ve tezlerde kullan?lan bu tür uyarlama ölçekleri için ticari bir ücret talep edilmez, ancak yazar?n izni zorunludur.

Test Y?l?: Türkçe uyarlama çal??mas? 2019 y?l?nda tamamlanm??t?r.

Orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: serbest-zaman-temel-psikolojik-ihtiyaclar-olcegi-sztpio-toad.pdf

Kaynaklar

Güne?, G. (2019). *Nam?k Kemal Üniversitesi ö?rencilerinde serbest zaman motivasyonunun ve temel psikolojik ihtiyaçlar?n çe?itli de?i?kenler aç?s?ndan incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Nam?k Kemal Üniversitesi, Tekirda?.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11*(4), 227-268. (Orijinal teorik kayna?a at?f).

Serbest Zaman Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i (SZTP?Ö) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Maddeler kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için Güne? (2019) yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM